

О.Г.Боднаров, доц., канд. філос. наук

Кіровоградський національний технічний університет

Становлення порівняльної політології

Важливий розділ політичної науки представляє порівняльна політологія. Порівняння звичайний спосіб мислення, а наукове порівняння - поширений метод дослідження. За допомогою порівняння визначаються кількісні і якісні характеристики предметів, явищ, класифікується, упорядковується, оцінюється зміст тих або інших процесів. Абсолютно природно розглядати народ, соціальні інститути, політичні дії і перетворення, співвідносити їх з подібними феноменами, але інших країн або історичних епох.

За визначенням французьких учених М. Догана і Д. Пелассі, мета порівняльної політології полягає «в прагненні придбати більш пояснювальний, ніж описовий характер - з тим, щоб включити кожне конкретне дослідження (неповне, регіональне або секторальне) в ширший контекст». Така оцінка цілком відповідає уявленням, що склалися, про призначення порівняно-політичних досліджень.

Наукове порівняння продуктивне тільки на рівні вже наявних знань і оцінок про предмет аналізу. Неможливо порівнювати відоме з невідомим і тим більше два невідомих. З цієї причини порівняльний підхід в політичній науці серйозно став використовуватися лише тоді, коли був накопичений значний запас знань таких явищ, як політичні інститути, процеси, відносини, культури, традиції, режими, інтереси, і виникла можливість порівняльного аналізу їх в масштабі різних країн або регіонів.

Проведення порівняльних досліджень особливе значуще відносно теорії і практики функціонування різних політичних систем, змісту і еволюції політичних культур різних народів, політичної поведінки окремих груп населення.

Порівняльний метод політичного аналізу досить результативний у вивченні і прогнозуванні сучасного, різноманітного і досить швидко змінюючогося суспільства. Сам принцип порівняння властивий більшості політологічних досліджень, особливо коли стосується класифікації і типізації. На основі порівняльного підходу Арістотель створив типологію трьох основних систем правління (монархічна, олігархічна, демократична), провів вивчення конституцій давньогрецьких міст-держав, а Ш. Монтеск'є шляхом порівняння систем державної влади Китаю і Англії, Персії і Франції розробив сучаснішу тричленну класифікацію форм правління: республіка, монархія, деспотія.

Широке використання порівняльний метод отримав в ХІХ столітті, в кінці якого сформувалась методологія порівняльної політики. Значне число вчених (істориків, юристів, соціологів, політологів) застосовували цей метод в аналізі конституційних установ, законодавств, релігії, політичних дій. У перші десятиліття ХХ століття стали виходити крупні праці, створені на основі дослідження порівняльного характеру: М. Вебер «Соціологія релігії. Типи релігійних співтовариств»; М. Острогорський «Демократія і політичні партії»; К. Фрідріх, Г. Файнер «Теорія і практика сучасної системи правління»; М. Фортес, Е. Притгард «Африканські політичні системи» та ін. В результаті цих розробок були отримані істотні прирости до політичного осмислення суспільства. Так, М. Вебер довів наявність прямих зв'язків між характером пануючої в різних країнах релігії і рівнем розвитку ринкових відносин, демократичних систем влади. Найбільший простір розвитку ринку і демократії забезпечувала, на його думку,

протестантська релігійна етика.

В процесі аналізу різних форм правління, політичних інститутів, суб'єктів політичного процесу наука накопичила багатий фактологічний матеріал, теоретичні узагальнення, методологічні установки, підготувавши появу порівняльної політології як самостійного розділу політичної науки. Виділенню порівняльної політології сприяли і суспільні потреби.

Після Другої світової війни в світі відбулися істотні соціальні і політичні зміни - введення загального виборчого права, швидке розширення круга учасників політичного процесу, виникнення і інституціалізація безліч політичних партій, громадських організацій, швидке політичне піднесення засобів масової інформації, розширення політичної участі нових соціальних груп. Все це потребувало відповідного концептуального, методологічного і методичного інструментарію.

У науці починають широко культивуватися концепції політичної системи, політичних ролей і функцій, політичної соціалізації, політичної культури, теорії і методи історичної соціології, культурологічного і соціально-психологічного отримання. Інтегруючи всі ці досягнення, порівняльна політологія покликана була забезпечити розвиток політичної науки на якісно новому рівні, реалізувати відповідні потреби суспільства.

У 50-х роках в низці західних країн вийшли наукові роботи Г. Алмонда, С. Верби, Р. Макридіса, Д. Ланера, С. Пая, Р. Путнема, Д. Ектера, сума яких свідчила про оформлення порівняльного чи, по західній термінології, компаративного напрямку в політології. На принципі компаративізму досліджувалися найважливіші політичні явища (Р. Макридіс «Порівняльне дослідження систем правління»; Г. Алмонд «Порівняльні політичні системи» та ін.). Вслід за цим з'явилися порівняльні дослідження С. Бергера, Дж. Голдтрона, Ф. Шмітера, Дж. Сарторі, Б. Пауелла, присвячені соціальним групам, політичним партіям, групам інтересу, механізму ухвалення рішень, політичній культурі.

У XX столітті компаративістські дослідження прямували головним чином на рішення двох найбільш значних задач: порівняльний аналіз тих, що реально існували в світі політичних систем, політичних режимів і розробка моделей модернізації політичних систем країн, що відстали в своєму розвитку. Така ситуація пояснювалася світовими процесами протистояння систем, деколонізації, гострою боротьбою ідеологій, утворенням десятків нових держав, вибором ними шляхів розвитку. Різко виросла увага до політичних інститутів, цінностей, постанов, традицій, політичної культури країн і народів незахідної орієнтації.

Дослідження подібної спрямованості відповідали політичним інтересам США, що активно розширювали свій вплив в світі. Саме у цій країні порівняльна політологія придбала найбільше розповсюдження і практичне використання. Широку популярність здобули роботи Р. Алмонда, Д. Аптера, Д. Дойча, Д. Істона, С. Верби, Дж. Сарторі, Г. Екстайна і багатьох інших вчених-політологів, що проводили порівняльні політичні дослідження. Серйозною заслугою порівняльної політології в цей період слід рахувати звільнення науки від етноцентризму, «універсальних» концепцій і переклад її на шлях систематичного дослідження всієї різноманітності держав, що існують в світі, народів, культур, політики. Рамки політологічних досліджень різко розширилися.

У XX ст. коли визначилися нові тенденції світового розвитку, посилилася соціально-політична різноманітність миру, порівняльна політологія, прагнучи досліджувати все нові і нові явища, набувала по перевазі прикладного характеру. Наростав вплив приватних дослідницьких інтересів, послаблювався загальнотеоретичний, фундаментальний характер наукових розробок, розмивалася єдність порівняльної політології як самостійної галузі. В даний час ці слабкості, мабуть, долаються. Порівняльна політологія має свій відносно самостійний предмет

дослідження, свої специфічні особливості в методах і цільовому призначенні, залишаючись логічно пов'язаною з політологією в цілому. Вона володіє широким простором для свого подальшого розвитку.

Одержано 10.12.09

УДК 53(07)

О. С. Кузьменко, ас.

Кіровоградський національний технічний університет

Використання ЕОМ під час вивчення оптики в середній школі

В статті вказано на актуальність та методичну значущість застосування ЕОМ та комп'ютерних технологій в школі в цілому і, зокрема, при вивченні оптики.

комп'ютерні технології, ЕОМ, оптика, фізичні явища, експеримент

У сучасних умовах реформування фізичної освіти в середніх навчальних закладах різного типу і профілю навчальний процес під час вивчення фізики організовується диференційовано та орієнтується на задоволення інтересів і побажань учнів з урахуванням останніх досягнень у галузі психологічних та педагогічних досліджень.

Методика поглибленого вивчення фізики в загальноосвітній школі за останні десятиліття одержала розвиток як важлива галузь методичної науки й вийшла на рівень теоретичних уявлень. Вона зазнала змін під впливом досвіду творчо працюючих вчителів і спеціальних досліджень, направлених на виявлення шляхів активізації пізнавальної діяльності учнів, підсилення їх самостійності, широкого використання в навчальному процесі все нових і нових методів навчання.

Комп'ютерні технології навчання – це така система навчання, одним з технічних засобів якої є комп'ютер. Як ми бачимо в роботах Анциферова Л. І., Бордовського Г. А., Величка С. П., Жука Ю. О., Извозчикова В. А., Кондратьєва А. С., Самойленка П. І., Слущкого А. М., Фокіна М. Л. та ін., що впровадження комп'ютерних технологій у практику навчання фізики, особливо з оптики є однією з форм підвищення ефективності навчального процесу. Комп'ютерні засоби природно вписуються у процес навчання ефективно допомагають значно урізноманітнити процес навчання.

Разом із тим постійна необхідність наукового осмислення концептуальних положень сучасного змісту навчання хвильових властивостей світла на рівні стандарту в умовах профільного навчання, його можливих структур та обґрунтування відповідної методики навчання з використанням комп'ютерних технологій навчання є актуальною науковою проблемою, яка ще недостатньо досліджена.

Метою статті є аналіз розвитку комп'ютерних технологій навчання, їх сучасних можливостей та шляхів використання в процесі вивчення оптики за рівнем стандарту.

У зв'язку з цим ознайомлення школярів з оптикою неможливе без запровадження нових сучасних технологій та широкого використання засобів їх